

Voorafgaande opmerkingen.

Onderstaande kroniek steunt bijna uitsluitend op J.N. Pasquini, Histoire de la Ville d'Ostende, 2me édit., Bruxelles, 1863 en nl. op het hoofdstuk : Ostende sous la république française, blz. 271-340 (dus 70 blz.) en op G. Soyer, Le drame révolutionnaire et Napoléonien à Ostende, Ostende, 1928 (363 blz.).

Voor het lokaliseren van straten, gebouwen, enz. heb ik gebruik gemaakt van "Belgische Steden in reliëf : Oostende", Pro Civitate, Brussel, 1965, met de voortreffelijke commentaar van onze medewerker D. Farasyn. Naar dat werk verwijs ik met : Reliëfplan. Het werd door Franse ingenieurs gemaakt in 1669 en in 1778 geretoucheerd. Verder zijn ook van nut geweest de 2 kaarten van Oostende achteraan in Pasquini. De eerste (Pas. K.1), ongedateerd, is een plattegrond van onze stad uit ca. 1840 (zie : Pasquini, préface, blz. 13) ; de tweede (Pas. K.2) is een plan van de stad tijdens het beleg (1602-1604). Toch lossen dat reliëfplan en die twee kaarten niet alle topografische problemen op.

Pasquini is niet alleen beknopter maar ook veel zakelijker. G. Soyer, die soms lyrisch wordt, geeft heel wat bijzonderheden, weidt uit over de politieke evolutie in Frankrijk en schenkt bijzondere aandacht aan Napoleon.

De aantekeningen in beide werken volgens geen strikt chronologische volgorde en vallen over de betreffende periode (1792-1815) erg ongelijk uit. Na 1800 bv. worden de berichten over Oostende vrij schaars.

Over het algemeen zijn beide auteurs historisch betrouwbaar maar voor bepaalde feiten niet nauwkeurig. Zo noteert Pasquini (blz. 320) bij het decreet van 27 mei 1798, waarbij aan de heldendaad van Muscar en zijn grenadiers (19-20 mei) hulde gebracht werd : ".. il avait à cette époque épousé une Ostendaise". Welnu Muscar huwde pas op 10 oktober 1810, dus meer dan 2 jaar later (zie "Het Bravourestuk van Muscar", De Plate, 5e jg., nr 9, 1977). Anderzijds verwacht Soyer (blz. 163) de Capucijnen (kloosterlingen volgens de regel van Sint-Franciscus) en de Oratorianen (seculiere priesters).

Bovendien komen Pasquini en Soyer op een aantal punten niet overeen. Van dezelfde feiten geven ze soms verschillende details. Soyer weet dat Napoleon onze stad vijf keer bezocht heeft. Pasquini echter laat het tweede bezoek (10 juli 1803) en het laatste (21 sept. 1811) ongemeld. Ook datums en getallen bij beide auteurs verschillende hier en daar, zodat ik soms een keuze moest doen zonder die te kunnen verantwoorden.

Vanzelfsprekend zijn de gebeurtenissen die ik aanstip niet alle even belangrijk. Een subjectief standpunt was hier onvermijdelijk. Mijn kroniek is onvolledig en onvolmaakt : de gebreken van mijn bronnen kleven eraan. Toch laat ze, op haar manier, een bewogen episode uit de geschiedenis van onze stad herleven.

1792. Na de Franse overwinning (onder Dumouriez) bij Jemappes (6 nov. 1792) wordt het land snel bezet. De nadering der Jansculotten veroorzaakt angst. Velen vluchten.

De week na 6 nov. verlaat het Oostenrijks garnizoen de stad, na in de haven een schip, pas teruggekeerd uit Indië, in brand gestoken te hebben. Vele ingezetenen (waaronder baljuw J.B. Schottey) wijken uit naar Zeeland of Engeland.

15 nov. Voor de Westpoort of Nieuwpoortse Poort (aan het Marie-Joséplein) dagen Franse ruiters op met commissaris De Facqz, "délégué de l'armée du Nord". Deze eist van burgemeester A.J. van Iseghem de stadskas op. Hij krijgt de helft (31.000 flor.).

16 nov. Tegen de middag dringen 2 Franse schepen, een korvet en een fregat, de haven binnen.

17 nov. Op de Grote Markt, in aanwezigheid van de Franse bemanning, korte republikeinse plechtigheid : bombastische toespraak en planting van de vrijheidsboom met de frygische muts. Opgeëist worden brood, vlees, enz. voor de verwachte bezettingstroepen.

19 nov. Intrede door de Westpoort van een infanteriebataljon (500 man) en een afdeling artilleristen met 2 kanonnen, onder het bevel van citoyen-colonel Maschalk, vergezeld van citoyen-commissaire Morel. Ze installeren zich in het kazernement van de Oostenrijkers. Volgens het Reliëfplan lagen de voornaamste kazernes aan de Langestraat, nl. in het blok gevormd door Hertstraat, Langestraat, Karnemelkstraat (= Christinastraat) en Kortestraat (= Kleine Weststraat). Dat was het zgn. Waals Kwartier. Verder tussen Karnemelkstraat, Kalverenmarkt (= Vlaanderenstraat tussen Langestraat en Van Iseghemlaan) en de wallen. Tenslotte het Spaans Kwartier ongeveer tussen Kapucijnenstraat en Boekareststraat.

22 nov. Morel dringt assignaten op als betalingsmiddel. Maar de stadsmagistraten waren zich scherp en weten de toepassing van die maatregel te verdagen.

Weldra komen nieuwe troepen toe : infanterie, artillerie, cavalerie. Schaamteloze opeisingen van allerlei goederen : matrassen, lakens, dekens, kookpannen, kachels, hout ...

kort na 15 dec. : Proclamatie in het stadhuis : bevestiging van de bezetting van België : "Het Belgische Volk bevrijd van de Oostenrijkse tirannie".

21 dec. Nieuwe gemeenteraad aangesteld. Plaatscommandant Piogé reikt raadslid P. Löhr de driekleurige sjerp en de frygische muts.

De leden, gepest door onredelijke en ondankbare opdrachten, blijven weg uit de vergaderingen.

G. Billiet.

HET HEEMKUNDIG MUSEUM.

Het Heemkundig Museum "De Plate" is iedere zaterdagochtend toegankelijk van 10 tot 12u Leden hebben gratis toegang op vertoon van hun lidkaart.